

Національна академія наук України
Інститут сходознавства ім. А. Кримського

Міжнародний Соломонів університет
Східноукраїнська філія
Міжнародний центр хозарознавства

Хазарський альманах
Том 7

А. Ю. Кримський

Історія хазарів
з найдавніших часів до X віку

Частина перша

Міжнародний
Соломонів університет
Східноукраїнська філія

Єрусалим
Gesharim

Київ – Харків – Єрусалим

2008

Редакційна колегія:

В. К. Міхєєв (головний редактор), професор, доктор іст. наук
О. І. Айбабін, професор, доктор іст. наук
В. С. Аксьонов, канд. іст. наук
К. В. Бондар, канд. філол. наук
О. Б. Бубенок, ст. наук. співр., доктор іст. наук
О. Б. Головка, доктор іст. наук
Ю. М. Кочубей, ст. наук. співр., канд. філол. наук
Л. В. Матвєєва, професор, доктор іст. наук
В. В. Міхєєва (відп. секретар), ст. наук. співр., канд. іст. наук
В. Я. Петрухін, професор, доктор іст. наук
С. Б. Сорочан, професор, доктор іст. наук
О. В. Сухобоков, доктор іст. наук
О. О. Тортіка (заступник головного редактора), доцент, доктор іст. наук
О. О. Хамрай, ст. наук. співр., канд. філол. наук

Склад редколегії затверджено на засіданні Вченої ради Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України 7 жовтня 2003 р. (протокол № 6) та Вченої ради Міжнародного Соломонового університету 2 жовтня 2003 р. (протокол № 8).

Затверджено до друку Вченою радою Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України 23 жовтня 2008 р. (протокол № 5) та Вченою радою Міжнародного Соломонового університету 28 жовтня 2008 р. (протокол № 9).

Випуск підготували: доктор іст. наук, професор В. К. Міхєєв, доктор іст. наук О. Б. Бубенок та канд. філол. наук О. О. Хамрай

Хазарський альманах (А. Ю. Кримський. Історія хазарів з найдавніших часів до X віку. Ч. I) / Ред. кол.: В. К. Міхєєв (гол. ред), О. І. Айбабін, В. С. Аксьонов та інш. — Київ—Харків—Єрусалим, 2008. — Т. 7. — 164 с.

(Свідцтво про державну реєстрацію: серія КВ, № 14552-3523р від 02.10.2008)

ISBN 978-966-8603-75-4

Уперше на розгляд читача представлено маловідому роботу видатного українського сходознавця академіка А. Ю. Кримського — „Історія хазарів з найдавніших часів до X віку”. У сьомому томі „Хазарського альманаху” надруковано першу частину цієї великої монографії, яку присвячено етногенезу хозарів, але у своєрідній інтерпретації самого А. Ю. Кримського. Тому вона охоплює період від найдавніших часів до V ст. н. е. Таким чином, робота А. Ю. Кримського є першою монографією, де історію хозарів подано не за проблемними підходами, а за суто хронологічним принципом.

© Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАНУ, 2008

© Міжнародний центр хозарознавства
Східноукраїнської філії МСУ, 2008

З М І С Т

Передмова. <i>В. К. Міхесв, О. Б. Бубенок, О. О. Хамрай</i>	5
I. Вступне слівце	21
II. Лінгвістична належність хазарів (і одномовних з ними болгарів), як хронологічний ключ для їх найдавнішої історії.	29
III. Людське життя в степах Чорноморщини й Надозівщини за епохи кам'яного знаряддя палеолітового (бл. 40000–15000 р. до н. е.) та неолітового (бл. 5000–2100 рр.)	35
IV. Трипільська культура та викликані нею етнологічні питання	39
V. Кімерійці і скити VIII–VII вв. перед н. е	53
VI. Народи Геродотової Скитії V в. та Сарматії й інших східних країн на торговому шляху через Південний Урал до Середньої Азії	61
VII. Чи іранцями, як інші скити, чи поіранізованими алтайцями були геродотові Σκύθαί Βασίληιοι?	69
VIII. <i>В котрих алтайських племенах геродотової Скитії можна вгадати найближчих дідів болгаро-хазарів?</i>	87
IX. <i>Дещо з побуту монголо-тюркських народів V в. до н. е., описаних у Геродота й Гіппократа.</i>	93
X. Світова вага Надчорноморської ординської держави геродотових скитів-басилеїв V в	97
XI. Гелленістично-Римська (Боспорсько-Римська) епоха в житті Надчорноморщини і Надозівщини (до III в. н. е)	101
XII. Готська держава II–IV в. і надкавказькі “Північні народи” (алани, болгарі і ін.)	121
Коментарі. <i>В. К. Міхесв, О. Б. Бубенок, О. О. Хамрай</i>	141